

SPIS TREŚCI

WSTĘP

- **Uwierzyć w potęgę wartości** [Anna Janus-Sitarz] 11

ZMIANY WARTOŚCIOWANIA LITERATURY

- **O wartościowaniu literatury w szkole – spontanicznym i refleksyjnym** [Stanisław Bortnowski] 21

[Punkt wyjścia – gęby profesorów Pimki i Bładaczki; Uczniowie wartościują ostro; Pisarze i krytycy także obrażają pisarzy (i wielbią ich); Punkt dojścia – odśpójmy się!]

- **Stalość i zmiana – o kłopotach z wartościowaniem szkolnej lektury w dobie płynnej nowoczesności** [Marta Rusek] ... 41

[1. Tłumaczenie się z tytułu: Niezmienne pytania; Wartościowanie w czasach płynnej nowoczesności i metakultury; Kryteria wartościowania; 2. Paradoksy kanonu: Kanon szkolny wśród innych kanonów; Od Mickiewicza do Nałkowskiej. Centrum kanonu i sfera wymiany; Zamknięta lista i wielcy nieobecni; Kanon szkolny i kanon osobisty. Refleksje końcowe; 3. Od Arbitralności do Zainteresowania. O wolności rekomendacji i wielości kulturowych rozpoznai; 4. Literatura zamieszkała w pustce? O akcie czytania]

- **Odpowiedź na ankietę: Pisarze polscy XX wieku –
przecenieni, niedocenieni** [Wojciech Ligęza; Stanisław
Gawliński; Agnieszka Fulińska; Maciej Urbanowski;
Krzysztof Biedrzycki] 66

ETYKA ODBIORU DZIEŁA W EDUKACJI POLONISTYCZNEJ

- **Wartościowanie świata i literatury przez gimnazjalistów
(refleksje polonistki)** [Wioletta Stachura] 87

[Zmiany w postawach uczniów; Klęska lektury]

- **Nauczanie literatury w „czasie marnym”, czyli jak kształcić
wrażliwość aksjologiczną wobec tekstu kultury**
[Anna Janus-Sitarz] 92

*[Wrażliwi – niewrażliwi?; Nauczanie literatury w „czasie marnym”; „Zdążyć
przed Panem Bogiem” – to też moja historia; Ku aksjologii wrażliwości; O lek-
turach stawiających pytania; Nie pozostać głodnym w bibliotece Babel, czyli
nowa literatura w nowej rzeczywistości]*

- **Ku etyce odczytania tekstu. Wartość. Literatura. Dialog**
[Anna Włodarczyk] 117

*[Postmodernizm: projekt etyki współczesnej; Nauczyciel i uczeń na drodze do
etyki odczytania tekstu; „Zwrot etyczny” w interpretacji tekstu literackiego;
„Malowany ptak” Jerzego Kosińskiego – próba wartościowania; Projekty lekcji
z „Malowanym ptakiem” Jerzego Kosińskiego]*

WARTOŚCIOWANIE W DZIELE

- **O rozpoznawaniu i urzeczywistnianiu wartości w poezji
współczesnej. Pytania o wartości w szkolnej polonistyce**
[Anna Pilch] 145

[Wartości fundamentalne; Pytania o wartości; Zobaczyć wartość – zobaczyć nicość; Ład – cel – sens: miłość do świata (jako wartość); Podpowiedzi lekturowe]

• **Moralność, moralizatorstwo i „moralna iluminacja”**

[Joanna Hobot] 160

[Między „sztuką dla sztuki” a moralną iluminacją; „Podła, mała starucha” i „gigantyczny” bohater; Raskolnikow uderza siekierą; Moralność, moralizatorstwo i utudy demokracji]

• **W poszukiwaniu prawdy tekstu (o próbach nie tylko**

szkolnych) [Witold Bobiński] 176

[„Cóż to jest prawda?”; Prawda tekstu w ujęciu korespondencyjnej teorii prawdy; Wariant 1, czyli jaka jest „prawda”, każdy widzi; Wariant 2, czyli „odmiany prawdy” w literaturze; Czy prawdą jest to, co wyinterpretowane?; O interpretacji – pragmatycznie; Pośród prawd tekstu, czyli praktyka szkolnej interpretacji]

• **Wartościowanie poza kontrolą, czyli pamflet na najnowszą**

sztukę plastyczną [Stanisław Bortnowski] 202

[Suszarka do butelek jako uniwersum; Klepki parkietowe posypane solą; Inna estetyka, a może poza estetyką?; Kierunki ucieczki; Nadużycia interpretacyjne; Etyka w najwyższej poniewierce]

WARTOŚCIOWANIE W KSZTAŁCENIU JĘZYKOWYM

• **Różne aspekty mówienia o wartościach i wartościowania w ramach kształcenia językowego w szkole**

[Jadwiga Kowalikowa] 221

[1. Co sądzi o wartościach młodzież?; 2. Problematyka wartości w kontekście szkolnej edukacji językowej: Osaczenie aksjologiczne edukacji szkolnej; Wartości nazywane, uznawane, praktykowane; Aksjologiczne nasycenie kształcenia językowego; Wartościowanie w edukacji zanurzonej w języku; 3. Praktykowanie wartości w ramach kształcenia językowego: Co dotąd powiedziano o wartoś-

ciach oraz jak należy o nich mówić na lekcjach języka polskiego; W stronę etyki; Aspekt aksjologiczny rozwijania sprawności językowych; Podstawy kształcenia językowego z perspektywy wartości; Dydaktyka językowa widziana poprzez wartości; Płaszczyzny odniesienia wartości i antywartości]

• Kiedy ocenia uczeń – kształcenie uczniowskich umiejętności oceniania i wartościowania

[Ewa Horwath, Ewa Nowak] 253

[Uczeń oceniany i uczeń oceniający; Język jako narzędzie oceny; Metody nauczania doskonalące umiejętność oceniania i wartościowania]

WARTOŚCIOWANIE PRACY UCZNIA

• Wartościowanie i ocenianie uczniowskich tekstów o tekście – rozważania i refleksje [Jadwiga Kowalikowa] 273

[Uściślenia terminologiczne; Dorobek metodyki nauczania języka polskiego a współczesne wyzwania edukacyjne; Wokół wypracowań uczniowskich jako tekstów o tekście; Przyczyny trudności w wartościowaniu i ocenianiu uczniowskich tekstów o tekście; Wartościowanie i ocenianie prac pisemnych związanych z lekturami w kontekście blasków i cieni współczesnej edukacji; Aksjologiczne konteksty nowej matury]

• Szkolna sztuka pisania [Maria Madejowa] 300

[Przyczynek terminologiczny do „szkolnej sztuki pisania”; Język, poprawność językowa, sprawność języka w praktyce szkolnej; Wielokompetencyjność szkolnej sztuki pisania]

• Dydaktyczny i wartościujący wymiar kwalifikacji składników wypracowań szkolnych [Maria Madejowa] .. 315

[Przypomnienie zamiast wstępu; Kontrola wypracowań i ocenianie stanowią wartość; Zapowiedź metody postępowania dydaktycznego; Części wypracowania; Propozycja metody sprawdzania i oceniania wypracowań; Schemat składników wypracowania, które podlegają ocenie; Niedostatki w wypracowaniach; Podsumowanie modelu; Niedostatki językowe a obiektywne normy; Klasyfikacja niedostatków językowych w wypracowaniach]

**WIEDZA PEDAGOGICZNO-PSYCHOLOGICZNA
W PRZYGOTOWYWANIU UCZNIA DO WYBORU WARTOŚCI**

- **Rozwój moralny dziecka. Od kontroli do samokontroli**
[Patrycja Huget] 357

*[Społeczna relacja rozwoju; Rozwój moralny a sposoby dyscyplinowania dzieci;
Przyswajanie reguł społecznych; Rozwój rozumowania moralnego]*

- **Istota zaufania w sytuacji wychowawczej**
[Agnieszka Guzik] 370

*[Zaufanie i sytuacja wychowawcza – uwagi wstępne; Zewnętrzna przestrzeń
i czas społeczny sytuacji wychowawczej; Wewnętrzna przestrzeń określająca
sytuację wychowawczą]*